

opera aperta

**Festival d'art i paraula
de Granollers**

**A d'alfabet,
de llenguatge,
de paraula**

**Roca Umbert Fàbrica de les Arts.
Granollers, 6 - 9 de juny de 2024**

A d'alfabet, de llenguatge, de paraula

Opera aperta, el festival d'art i paraula de Granollers, aquest any aborda **el valor de la paraula i del llenguatge**. Arribats a la cinquena edició, i en complicitat amb l'Any Tàpies i la Universitat Popular de Granollers, ens fixem en aquesta capacitat única que ens fa humans. La paraula permet negociar amb els adversaris, entronca emoció i coneixement i fa possible el món comú. Hem de renunciar a la força reparadora de la paraula? Ens pot ajudar a frenar l'auge dels feixismes? Què n'hem de fer, de la paraula creada per la intel·ligència artificial? La gran lletra A d'Antoni Tàpies, una obra destacada del fons d'art del Museu de Granollers, ens convida a transitar per alguns dels interrogants urgents del món d'avui. Quatre dies de pensament, diàlegs, art i cinema que aquest any, i de manera excepcional, es duran a terme als espais de Roca Umbert. Com cada any, tot gratuït, t'hi esperem!

Antoni Tàpies
A, 1977, tècnica mixta
MdG 650

A d'alfabet, de llenguatge, de paraula

L'any 1977, el Museu de Granollers va convidar Joan Brossa, Joan Miró i Antoni Tàpies a fer una exposició. A més d'aportar una generosa selecció d'obres, Tàpies va optar per produir una peça a les sales del museu. Desplaçat a Granollers, va treballar en una gran lletra A realitzada amb un llenç de pintar, que fusiona el llenguatge escultòric amb la tradició pictòrica. Una obra que condensa la forma de treball pròpia d'aquest artista universal, que sovint es val de símbols i lletres, i una referència a la primera lletra del seu nom. Però a ningú se li escapa que aquesta gran A escultòrica invoca també l'alfabet, l'alfa i l'omega, el principi i el final, l'esdevenir del món i la capacitat, infinita, d'anomenar les coses amb la paraula. A l'Opera aperta 2024 dialogarem sobre les virtuts de la paraula i els perills que l'amenacen en el món d'avui.

Programa

Dijous 6 de juny

Xerrada d'obertura

La A de Tàpies. Paraules, imatges, signes i símptomes

Catalina Serra

Biblioteca Roca Umbert, 19 h

Intervenció artística

FRAU (Helena Pielias i Vicenç Viaplana Ventura) dialoguen amb Antoni Tàpies

Biblioteca Roca Umbert

Intervenció de *slam*

Germán Chocero

Biblioteca Roca Umbert

Divendres 7 de juny

Taller

Intel·ligència artificial. Paraules al laberint

Josep Maria Segura

Biblioteca Roca Umbert, 11.30 h

Lliçó magistral

El cor de la paraula

Josep M. Esquirol

Biblioteca Roca Umbert, 19 h

Tertúlia filosòfica nocturna

Les paraules que sanen

Clara Gomis, Mariano Fernández i Fèlix Rabal

Biblioteca Roca Umbert, 21.30 h

Dissabte 8 de juny

Diàleg 1

La paraula en perill, els discursos de l'odi

Teresa Marquès en diàleg amb Albert Lladó

Biblioteca Roca Umbert, 11 h

Diàleg 2

Què diuen les màquines quan parlen?

El repte de la intel·ligència artificial

Karina Gibert en diàleg amb Elisabet Golobardes

Biblioteca Roca Umbert, 12.30 h

Diàleg 3

De la A a la Z. Cervells que fan paraules

Ignacio Morgado en diàleg amb Manuel Guerrero

Biblioteca Roca Umbert, 17.30 h

Acció cinematogràfica

Projecció de la pel·lícula *El silenci abans de Bach*, de Pere Portabella, i diàleg amb Esteve Plantada i Joan Magrané

Cinema Edison, 20 h

Diumenge 9 de juny

Diàleg 4

Llenguatge i mons, quanta riquesa!

Adrià Pujol en diàleg amb Xènia Dyakonova

Biblioteca Roca Umbert, 11 h

Diàleg 5

La paraula retinguda. Democràcia i populismes

Josep Lluís Martí en diàleg amb Jordi Panyella

Biblioteca Roca Umbert, 12.30 h

Dijous 6 de juny

Xerrada d'obertura

La A de Tàpies. Paraules, imatges, signes i símptomes

Catalina Serra

Catalina Serra és periodista. Llicenciada en Geografia i Història, especialitat en història de l'art, el seu àmbit de treball és el periodisme cultural. En concret, els temes d'art, arquitectura i disseny. El 1990 es va incorporar al diari *El País*, on des del 2006 va ser responsable del suplement "Quadern" i cap de la secció de cultura a Barcelona. L'any 2011 es va incorporar al diari *Ara*, com a subdirectora, va posar en marxa l'*Ara Balears* el 2013 i, de nou a Barcelona, ha estat responsable del suplement *Diumenge* i dels diaris especial d'artista. Va coordinar l'especial *Antoni Tàpies* del diari *Ara* publicat el 10 de desembre de 2023, commemorant el centenari del naixement de l'artista.

Biblioteca Roca Umbert, 19 h

Dijous 6 de juny

Intervenció artística

**FRAU (Helena
Pielias i Vicenç
Viaplana Ventura)
dialoguen amb
Antoni Tàpies**

FRAU recerques visuals és un estudi de creació visual contemporània format pels artistes interdisciplinaris Helena Pielias i Vicenç Viaplana Ventura. Creen projectes propis i treballen en projectes col·laboratius, juntament amb assessories i mediacions d'art. Parteixen de la història, la filosofia, la literatura, les belles arts i l'art contemporani nodrint-se de llenguatges visuals diversos com l'art digital, el videoart, les arts escèniques, la *performance*, el disseny gràfic o la instal·lació expositiva. Han treballat amb companyies de teatre, artistes visuals, músics, compositors, museus, festivals i empreses.

Dijous 6 de juny

Intervenció de *slam*

Germán Chocero

Germán Chocero és una de les revelacions de l'*slam poetry*, competicions de poesia oral que s'han convertit en un veritable fenomen entre els joves. Estudiant d'art i disseny a l'Escola Massana, va néixer a Granollers i viu a les Franqueses. Col·labora amb instituts de secundària del Barcelonès i el Vallès com a professor de poesia i expressió oral. Va aconseguir el títol Santako Slam Poetry i va quedar semifinalista del campionat Poetry Slam Barcelona 2023. És premi Lletres Joves de l'Ajuntament de Barcelona i autor del llibre *Del mar al inferno* (2021), presentat a l'Espai Can Prat, de Corró d'Avall.

Divendres 7 de juny

Taller de realitat virtual

Intel·ligència artificial. Paraules al laberint

Josep Maria Segura

Biblioteca Roca Umbert, 11.30 h

Taller interactiu amb un agent d'intel·ligència artificial orientada al llenguatge. Partint d'aquesta experiència, reflexionarem sobre la suposada racionalitat que amaguen les formes aparents i a vegades fal·laces del llenguatge.

Josep Maria Segura és especialista en telecomunicacions i tecnologies de la informació. Ha estat gerent del Centre Nacional d'Operació de Sistemes de Transmissió i Xarxa de Fibra Òptica per a Espanya, de Telefónica, i va ser consultor de projectes d'automatització d'operació de la xarxa. És professor col·laborador de l'escola de Telefónica i també de la Universitat Popular de Granollers.

Divendres 7 de juny

Lliçó magistral

El cor de la paraula

Josep M. Esquirol

Josep M. Esquirol és un dels filòsofs destacats del país, catedràtic de Filosofia a la Universitat de Barcelona i autor de llibres d'assaig. Ha elaborat una proposta filosòfica pròpia amb el nom de *filosofia de la proximitat*, que aborda la problemàtica de l'existència a partir d'elements quotidians. Guardonat amb el Premi Ciutat de Barcelona d'assaig 2015 i el Premi Nacional d'Assaig 2016, el seu darrer llibre és *L'escola de l'ànima. De la forma d'educar a la manera de viure* (2024). En els darrers anys, ha publicat *La resistència íntima. Assaig d'una filosofia de la proximitat* (2015), *La penúltima bondat. Assaig sobre la vida humana*, (2018) i *Humà, més humà. Una antropologia de la ferida infinita* (2021), tots a Quaderns Crema / Acantilado i traduïts a diferents llengües.

Biblioteca Roca Umbert, 19 h

Divendres 7 de juny

Tertúlia filosòfica nocturna

Les paraules que sanen

**Clara Gomis, Mariano
Fernández i Fèlix Rabal**

Biblioteca Roca Umbert, 21.30 h

Clara Gomis és doctora en Filosofia i llicenciada en Psicologia, especialitzada en processos de dol i de cures. Exerceix com a psicòloga a la Unitat de Cures Pal·liatives, Atenció Domiciliària (PADES), i coordina el Servei d'Atenció a les Pèrdues i al Dol de la Fundació Sociosanitària Santa Susanna, de Caldes de Montbui. És docent del màster d'Atenció Pal·liativa Integral a Persones amb Malalties Avançades, de la UAB - Hospital Sant Pau de Barcelona. Va rebre el Premi Joan Maragall 1994, per l'assaig *Emmanuel Levinas: l'ètica com a sentit*.

Mariano Fernández és llicenciat en Filosofia per la Universitat Complutense de Madrid i doctor en Història Contemporània per la UAB. Ha exercit com a catedràtic de Filosofia a l'IES Antoni Cumella, de Granollers. Ha publicat *La Unió Liberal i el Centre Catòlic, polaritzadors del teixit associatiu a Granollers* (Estudis, 1999) i *Republicans a Granollers entre la primera i la segona República* (Coneguem, 2001). És cofundador i director de la UPG.

Fèlix Rabal és llicenciat en Filosofia i Ciències de l'Educació per la Universitat de Barcelona. Ha estat professor de filosofia a diversos centres d'educació secundària. Coordina el Grup de Treball de Filosofia Pràctica, integrat en la Societat Catalana de Filosofia, i, juntament amb Mariano Fernández, el Taller de pràctica filosòfica de la UPG. És coautor del llibre *Petites històries de banquetes* (Godall, 2016).

Dissabte 8 de juny

Diàleg 1

La paraula en perill, els discursos de l'odi

Teresa Marquès en diàleg
amb Albert Lladó

Biblioteca Roca Umbert, 11 h

Teresa Marquès és doctora en Filosofia per la Universitat de Stirling (Escòcia), investigadora del Grup de Recerca LOGOS, de la Universitat de Barcelona, i professora de filosofia en aquesta universitat. Especialitzada en filosofia del llenguatge, el seu camp de treball també inclou la metaètica, la filosofia feminista i la filosofia legal i social. La seva obra recent se centra en els desacords i els conflictes, els valors i les normes, el discurs despectiu i perillós, i en la interacció entre llenguatge i realitat social. La seva tasca investigadora ha rebut reconeixements com ara les beques Marie Skłodowska-Curie, de la Unió Europea (2014). Col·labora amb articles de reflexió al diari *Ara*.

Albert Lladó és periodista i escriptor. Llicenciat en Filosofia, postgrau en Periodisme i màster en Estudis Comparats de Literatura, Art i Pensament, ha impulsat i dirigit diferents publicacions. Ha col·laborat amb *La Vanguardia*, *Benzina*, *Qué leer*, *Quimera* i *Revista de Letras*, i en mitjans com RAC1 i Betevé. És docent a l'escola d'Esriptura de l'Ateneu Barcelonès. Ha practicat múltiples gèneres com l'assaig (*La mirada lúcida*, Anagrama, 2019), teatre (*Ícaro*, Tantarantana, 2018) i novel·la (*La travesía de las anguilas*, Galaxia Gutenberg, 2020), entre d'altres. El seu darrer llibre és *Contra la actualidad* (Galaxia Gutenberg, 2024).

Dissabte 8 de juny

Diàleg 2

Què diuen les màquines quan parlen? El repte de la intel·ligència artificial

Karina Gibert en diàleg amb **Elisabet Golobardes**

Karina Gibert és doctora en Informàtica, especialitzada en intel·ligència artificial i *big data*. Catedràtica a la Universitat Politècnica de Catalunya - Barcelona Tech (UPC), és cofundadora i directora del centre de recerca Intelligent Data Science and Artificial Intelligence (IDEAI), de la UPC. Assessora dels governs català, espanyol i de la Comissió Europea en qüestions d'ètica i IA, és editora de publicacions especialitzades i dirigeix cursos divulgatius i projectes que acosten la tecnologia a la ciutadania. Entre els nombrosos premis que ha rebut, destaquen el Premi DonaTIC 2018, l'Ada Byron 2022, el Women Tech 2023 i el Premi Nacional d'Enginyeria Informàtica 2023.

Elisabet Golobardes és catedràtica de La Salle - Universitat Ramon Llull en l'àrea d'Intel·ligència Artificial i Ciència de les Dades. Llicenciada en Informàtica per la Universitat Politècnica de Catalunya, és doctora en Enginyeria Informàtica per la Universitat Ramon Llull i ha cursat el Programa de Direcció General (PDG) de l'IESE Business School. Forma part de diferents grups de recerca i promou activament la dona en la tecnologia.

Biblioteca Roca Umbert, 12.30 h

Dissabte 8 de juny

Diàleg 3

De la A a la Z. Cervells que fan paraules

Ignacio Morgado en diàleg
amb Manuel Guerrero

Biblioteca Roca Umbert, 17.30 h

Ignacio Morgado és catedràtic de Psicobiologia de l'Institut de Neurociència a la Facultat de Psicologia de la Universitat Autònoma de Barcelona, de la qual és degà fundador. Ha rebut diversos guardons acadèmics i ha fet estudis en centres de recerca a Alemanya, els Estats Units i la Gran Bretanya. Pertany a diverses societats científiques internacionals i ha estat assessor científic de l'editorial Ariel i de Cosmocaixa Barcelona. Autor d'obres de divulgació, els seus darrers llibres són: *Deseo y Placer. La ciencia de las motivaciones* (2019), *Los sentidos. Cómo percibimos el mundo* (2019), *Materia Gris. La apasionante historia del conocimiento del cerebro*, que recull els seus articles a *El País* (2021), i *El cerebro y la mente humana. Cómo son y cómo funcionan* (2023), editats a Ariel.

Manuel Guerrero és assagista, crític d'art i comissari d'exposicions. Ha estat coordinador del KRTU (Cultura, Recerca, Tecnologia, Universals) de la Generalitat de Catalunya i subdirector de l'Arts Santa Mònica de Barcelona. Forma part del consell de redacció de revistes com *L'Espill* i *L'Estació* i del suplement *Cultura/s* de *La Vanguardia* (2003-2014). Va comissariar l'Any Brossa (2019) i exposicions destacades sobre Joan Brossa, Alfons Borrell, Joan Fontcuberta, Josep Palau i Fabre, Carles Santos i Antoni Tàpies, i de temàtiques com *Música, art, ciència i pensament*. Ha traduït autors com Pessoa, Genet i Andrade, i és autor dels llibres *J.V. Foix, investigador en poesia* (1996) i *Sense contemplacions: nou poetes per al nou segle* (2001), editats a Empúries.

Dissabte 8 de juny

Acció cinematogràfica

Projecció de la pel·lícula “El silenci abans de Bach”, de Pere Portabella, i diàleg amb Esteve Plantada i Joan Magrané

Cinema Edison, 20 h

Esteve Plantada va néixer a Granollers. Poeta, periodista cultural i crític de cinema, és professor del màster de Periodisme Literari de la UAB i a l'Escola Bloom. Col·labora a *El Temps*, *El Món a RAC1* i *Connecticat*, de la Xarxa TV. Programa el cicle Maregrassa a la llibreria Ona i és director del Congrés de Cultura Catalana 2024-2025. Ha participat en recitals arreu dels Països Catalans i a París, Cambridge, el Quebec i Belgrad. Els seus darrers poemaris són: *Rastre quimera* (Premi Rosa Leveroni, Llibres del segle, 2021), *Troncal* (LaBreu, 2020) i *Big Bang Llätzer* (Premi de poesia mediterrània Pare Colom, Lleonard Muntaner, 2016).

Joan Magrané és compositor. Format a l'ESMUC de Barcelona, a la Kunst Universität de Graz i al Conservatoire National Supérieur de Musique et Danse de París, les seves obres s'han interpretat arreu d'Europa. El seu catàleg inclou música de cambra, per a conjunt instrumental, per a orquestra simfònica, per a instruments solistes i òpera. Entre els diferents reconeixements, ha guanyat el Premi Reina Sofia de Composició Musical 2013 i el Berliner Opernpreis Neuköllner Oper 2013, i ha estat compositor convidat de la Pedrera, el Palau de la Música Catalana, el Centro Nacional de Difusión Musical i L'Auditori de Barcelona.

Diumenge 9 de juny

Diàleg 4

Llenguatge i mons, quanta riquesa!

**Adrià Pujol en diàleg amb
Xènia Dyakonova**

Adrià Pujol és antropòleg, escriptor i traductor. Ha estat docent a la Universitat de Barcelona i a ELISAVA i actualment és professor de l'Escola Bloom i de l'Aula d'Esriptura de Girona. Col·labora amb diferents mitjans, com el *Diari de Girona*, *El Nacional* i *L'Avenç*, ha comissariat exposicions i és un dels impulsors de l'Observatori de la Vida Quotidiana. Ha escrit novel·la, assaig, conte i biografia. Els seus darrers llibres són: *L'embús* (La Galera, 2020), *Els llocs on ha dormit Jonàs* (Empúries, 2021), *I si. Especulacions sobre llenguatge i literatura* (Arcàdia, 2022 / H&O Editores, 2023) i *Seixanta-sis sinofosos* (H&O Editores, 2024).

Xènia Dyakonova és poeta, traductora, crítica literària i professora d'escriptura. Escriu en català i en rus, poesia, assaig i narrativa. En català, és autora dels poemaris *Per l'inquíll anterior* (Blind Books, 2015) i *Dos viatges* (Edicions del Buc, 2020), de l'assaig *Apunts de literatura russa i un afegit polonès* (Cal·lígraf, 2020) i del llibre de narrativa *El conte de l'alfabet* (L'Avenç, 2022), que va ser Premi Núvol i Serra d'Or de Narrativa 2023. Ha traduït Anton Txékhov, Anna Politòvskaia i Alexander Kuixner, entre altres autors. Col·labora amb *L'Avenç* i el programa de Catalunya Ràdio *Ciutat Maragda*. L'any 2023 va fundar l'editorial de llibre infantil il·lustrat Vacamú.

Diumenge 9 de juny

Diàleg 5

La paraula retinguda. Democràcia i populismes

**Josep Lluís Martí en
diàleg amb Jordi Panyella**

Josep Lluís Martí és professor de Filosofia del Dret a la Universitat Pompeu Fabra i politòleg especialitzat en teoria de la democràcia. Ha estat investigador i professor visitant a diverses universitats americanes. Lidera diferents projectes de recerca, com el *Global Democracy Project*, que estudia i promou espais de governança global, i el projecte Benestar Planetari de la UPF. És autor de llibres com *La república deliberativa* (Marcial Pons, 2006), *Legal Republicanism*, coeditat amb Samantha Besson (Oxford University Press, 2009), i *A Political Philosophy in Public Life. Civic Republicanism in Zapatero's Spain*, escrit amb el filòsof Philip Pettit (Princeton University Press, 2010).

Jordi Panyella és periodista d'investigació i autor de llibres de no-ficció. Especialitzat en informació d'àmbit judicial i amb una sòlida trajectòria, ha col·laborat en ràdio i televisió i treballa a *El Punt Avui*. Els seus darrers llibres són: *Infidels a la pàtria* (Capital Books, 2016), *Per què corren els presos?* (Saldonar, 2018), *La vida amarga de les flors*, amb Pat Millet (Angle, 2019), *Causa general. La repressió de l'Estat espanyol contra el moviment per la independència de Catalunya* (Angle, 2019) i la revisió i reedició de *Salvador Puig Antich, cas obert* (Angle, 2024).

Biblioteca Roca Umbert, 12.30 h

Entrada lliure amb aforament limitat, no cal reserva prèvia.

Un cop finalitzat el festival, tots els actes es penjaran al canal de YouTube del Museu de Granollers.

Opera aperta ha estat inclosa en el Banc de Bones Pràctiques de projectes culturals de la Diputació de Barcelona dins del projecte Cultura Transformadora.

Lectures per anar obrint boca

Les **biblioteques de Granollers** són presents també a **Opera aperta** amb **una guia de lectura** que han preparat amb les publicacions destacades dels participants. La trobareu a la Biblioteca Can Pedrals, a la Biblioteca Roca Umbert i a www.bibliotequesdegranollers.cat.

Durant els dies del festival, podreu adquirir els llibres dels participants gràcies a la col·laboració de les llibreries Abacus i La Gralla.

Filosofia a les ones. Durant els dies del festival, Ràdio Granollers emetrà textos filosòfics sobre el llenguatge llegits per alumnes d'Arsènic Espai de Creació.

Concepte i direcció
Glòria Fusté i Cristina Masanés
amb la complicitat i col·laboració de
Mariano Fernández

Producció
Manuela Arias, Marc Guàrdia, Raquel Morcillo, Joan Santaugini, Imma Saurí i Teresa Sorribas

Administració
Esther Trabal

Disseny gràfic
eumo_dc

Comunicació
Sílvia Giró, Ajuntament de Granollers i VOTV

Opera aperta agraeix la confiança de totes les persones que fan possible aquest projecte.

Produeix:

En col·laboració amb:

www.museugranollers.cat/festival-opera-aperta